

Nowe Tory

MIESIĘCZNIK,

POŚWIĘCONY SPRAWOM OŚWIATY I WYCHOWANIA

pod kierunkiem literackim

ANIELI SZYCÓWNY

przy współudziale Komitetu redakcyjnego

KTÓRY TWORZA:

**Józef Grodecki, Stanisław Kalinowski, Jan Michałski,
Iza Moszczeńska, Antonina Szczepaniakowa.**

Rok IV-ty--półrocze II-gie.

Biblioteka Jagiellońska

1003123927

WARSZAWA.

Redakcja i Administracja Wspólna 56 m. 5 (tel. 118.33).

—
1909.

100.004.
BIBLIOTHECA II
VNIV. IAGELL.
CRACOVIENSIS.

SPIS RZECZY

zawartych w tomie II-gim rocznika czwartego
„Nowych Torów.“

Pedagogika ogólna.

	str.
I. Moszczeńska. Fantazje pedagogiczne a reformy szkolne	1
St. Karpowicz. Czasopisma dla dzieci . . .	328
L. Librach. Szkoła nowego typu w Brukseli	140
M. Biegańska. O wychowaniu charakteru .	193
I. Moszczeńska. Czasopisma dla dzieci . .	250
Adam Zieleńczyk. O etycznej podstawie pedagogiki	287, 397
F. Ferrera. Odrodzenie przez szkołę . . .	298
W. Wojnarowska. Francuskie studja w Sorbonie	307
A. Sujkowski i A. Szyćówna. Wrażenia z Polskiego Kongresu pedagogicznego we Lwowie	326
W. Wehrowa. Kwestjonariusz w sprawie wychowania religijnego	348
I. Moszczeńska. Nowe wychowanie	383

Historja wychowania, życiorysy.

Jan Kreczmar	1
H. Orsza. 25-lecie Towarzystwa Nauczycieli Szkół Wyższych	97

Psychologia.

	str.
Dr. T. Jaroszyński. Z psychologii i higieny wychowania	19
Dr. W. Sterling. O niedorozwoju moralnym	41, 111

	str.
A. Szycówna. Pedagogja na VI międzynarodowym kongresie psychologicznym w Genewie.	216
A. Szycówna. Badania nad pamięcią . . .	419

Hygjena.

D. Żółtyński. Nauka szkolna a zdrowotność dzieci w świetle nowych badań.	237
--	-----

Dydaktyka i metodyka nauczania.

L. Komarnicki. O nauczaniu historii literatury	53
E. Kolabiński. Kilka słów o mnożeniu . .	63
M. Lipska-Librachowa. Z metodyki czytania	437
E. Kolabiński. Jedno z niedomagań szkoły naszej	444

Sprawy szkolne.

I. Zamknięcie Tow. wpisów szkolnych.—Okólnik arcybiskupa.—Zachwyty reakcjonisty . . .	151
II. Szkoła bez praw jako wynik bezprawia poza szkołą. — Wykłady historii i geografji. — Przywileje niemieckie. — Antysemityzm władz szkolnych.—Uchwała komisji szkolnej w Dumie.	451

Z LITERATURY.

(Krytyka i sprawozdania).

A. Z literatury polskiej.

	str.
Chrząszczewska i Heberkantówna. Opowiadania przyrodnicze. I Staw. II Łąka (ocenił A. Sujkowski)	67
Jeanne Leroy Allais. Jak uświadomiłam moje córki o rozwoju kobiety i macierzyństwie (oceniła I. Moszczeńska)	69

	str.
Romuald Sułowski. Wzory opisów i rozpraw do ćwiczeń stylistycznych, logicznych i estetycznych (autoreferat)	162
Herald Höfding. Współcześni filozofowie (ocenił J. Kurnatowski)	166
Antoni Sujkowski. Geografia ekonomiczna (ocenił W. Nałkowski)	177
Kazimierz Kujawski. Gdzie i czego można się nauczyć (oceniła A. Szycówna)	265
Dr. L. Wernic. Zasady anatomji, fizjologii i hygjeny (ocenił dr. W. Miklaszewski)	266
St. Okulicz. Zbiór zadań algebrycznych (ocenił M. Feldblum)	269
Kazimierz Król. Krzyżacy w Polsce	271
Mieczysław Offmański. Królestwo Polskie 1815—1830 (oceniła K. Kalkstein-Lewandowska)	272
Emil Straus. Przyjaciel Ryś (oceniła A. Szycówna)	364
Inż. Zygmunt Zieliński. Odezwa i przedmowa do młodzieży (oceniła A. Szycówna)	366
M. Borowiecka i H. Sttatlerówna. Początki geometrii (ocenił M. Feldblum)	367
Wacław Nałkowski. Geografia malownicza. Część III (oceniła M. Czaplicka)	458
Józef Bałaban. Historia Polski (ocenił J. Ciembroniewicz)	459
Prof. dr. Noll. Historia naturalna człowieka (ocenił dr. Miklaszewski)	460
Marja Woźniakowska. Prawda w życiu (oceniła A. Szycówna)	462
Marja Woźniakowska. Powaga matek i posłuszeństwo (oceniła A. Szycówna)	463
Witold Józef Byszewski. Korespondencja handlowa (ocenił A. Cholewicki)	463

	str.
Antonina Domańska. Hanusia Wierzyńkówna (oceniła K. Kalkstein-Lewandowska) . . .	465
Zofja Bukowiecka. Jak Polska za Jagiellonów urosła od morza do morza (oceniła K. Kalkstein-Lewandowska)	465
M. Przyborowski. Młody konfederat barski (oceniła K. Kalkstein-Lewandowska)	467
Arnold Galopin. Doktor Omega (oceniła A. Szczepaniakowa)	468
A. Sliwicki. Miś Kudłacz (oceniła A. Szczepaniakowa).	468
John Ruskin. Król Złotej Rzeki (oceniła A. Szczepaniakowa)	468
Ludwik Karrol. Przygody Alinki (oceniła A. Szczepaniakowa)	468
A. B. Białogłowy (oceniła A. Szczepaniakowa).	469
Bronisława Ostrowska. Książeczka Haluni (oceniła A. Szczepaniakowa)	469
Janina Mortkowiczowa. Przygody w lesie (oceniła A. Szczepaniakowa)	479

B) Dzieła pedagogiczne w językach obcych.

Clara i William Stern. Monographien über die seelische Entwicklung (A. Szcówna) . . .	72
Tupatow i Szestakow. Nowaja Szkoła (F. Koskówna).	76
Paul Barth. Die Elemente der Erziehungs und Unterrichtslehre (A. S.)	277
Honryk Kielhorn. Erziehung und Unterricht schwachbefähigten Kindern (Eugenja Lublinerowa)	368
D. Ludwik Waldstein. Der Unterbewusste Ich (A. S.)	470

C) Z czasopism.

	str.
Promyk (J. M.)	181
Dr. M. Odrzywolski. Kwestja kradzieży w szkole (A. Szcówna)	277

D) Wiadomości bibliograficzne. 79, 279

Kronika (w każdym numerze),**Ważniejsze artykuły.**

Z wystawy przeciwalkoholicznej (dr. T Ja- roszyński).	81
W sprawie pisowni	83
Towarzystwo krzewienia oświaty w Łodzi .	88
Dział szkolny na wystawie częstochowskiej (A. S.)	182
Ze zjazdu psychologów w Warszawie (A. S.)	371
Z wystawy pracy kobiet w Kaliszu (E. Bo- howiczowa)	376
Samobójstwa wśród młodzieży szkolnej (B. R-ski)	472

Kronika zagraniczna.**Ważniejsze artykuły.**

Reforma szkoły elementarnej w Galicji . .	92
Przymusowe rekolekcje dla nauczycieli . .	93
Manifestacja czeska w sprawie kształcenia nauczycieli	94
Wystawa warsztatów uczniowskich we Lwo- wie	190
Program Kongresu pedagogicznego we Lwo- wie	284
Nowe ustawodawstwo angielskie	286
Kongres wychowawczy w Brukseli	287
Kongres narodowy polski w Waszyngtonie.	476

Wydawnictwa Polskiego Związku Nauczycielskiego.

ZARYS METODYKI GIEOGRAFJI

PRZEZ

Wacława Nałkowskiego.

Cena kop. 40.

METODYKA BOTANIKI

NAPISAŁ

Dr. Józef Trzebiński.

Cena kop. 40.

Zarys Metodyki Elementarnego Kursu

HISTORJI NATURALNEJ

ułożył B. DYAKOWSKI.

Cena kop. 30.

PRĄDY W NAUCZANIU JĘZYKA OJCZYSTEGO

PRACA ZBIOROWA

Warszawa 1908 str. 344 cena rb. 1 kop. 50.

PROGRAM JĘZYKA POLSKIEGO

w klasie wstępnej, 1-jej, 2-jej, 3-jej i 4-jej

szkół średnich, opracowany przez połączone komisje P. Z. N. i St. N. P

Warszawa 1907, str. 15. Cena kop. 10.

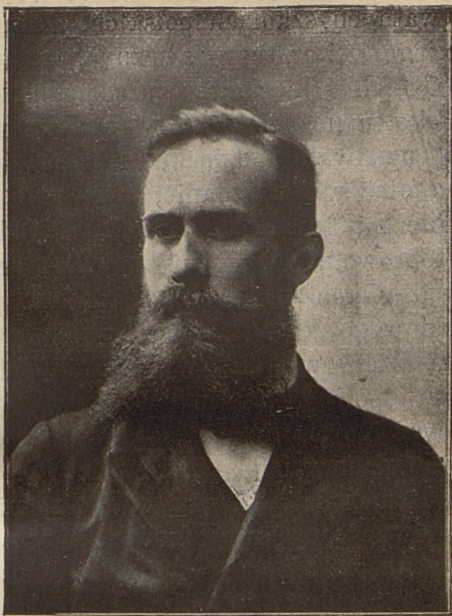
Nabyć można we wszystkich księgarniach.

Skład Główny w Polskim Związku Nauczycielskim

Warszawa, Wspólna 56 m. 5.

Zamawiający bezpośrednio w biurze Polskiego Związku Nauczycielskiego kosztów przesyłki nie ponoszą.

Jan Kreczmar.

Żałobną wieścią rozpoczynamy nowe półrocze naszej pracy. Z szeregów naszych ubył pedagog, który hasła postępu wychowania i odrodzenia społeczeństwa przez szkołę miał nie na ustach, lecz w sercu wyryte, który nie znał myśli i czynu rozdziału, lecz czynem stwierdzał każde swe przekonanie. Dnia 5-go lipca r. b. umarł Jan Kreczmar, licząc zaledwie lat 31. Urodzony w Warszawie r. 1878, tutaj skończył gimnazjum V, a następnie wydział historyczno-filologiczny uniwersytetu. Zostawszy nauczycielem z zamiłowania i powołania, wykładał naprzód łacinę w gimnazjum

w Kielcach, a następnie język polski w gimnazjum IV-ym w Warszawie. W pamiętnym roku 1905 opuścił służbę rządową i poświęcił się wyłącznie nauczaniu w prywatnych szkołach polskich. Dawał lekcje języka polskiego i literatury w licznych zakładach naukowych żeńskich i męskich, wszędzie lubiony i szanowany, jako nauczyciel, który nie narzucał swego autorytetu, uznawał w dziecku godność ludzką, pozwalał mu mieć własne zdanie, a przecież tak umiał zjednać sobie zaufanie młodzieży, że ta poddawała się chętnie i dobrowolnie jego wpływowi. A przecież pracował w warunkach trudnych, w chwilach przełomu, w czasach nowego kształtowania się szkoły polskiej, z młodzieżą zdenerwowaną wypadkami politycznymi, które całym społeczeństwem wstrząsnęły, wśród zamętu pojęć pedagogicznych, wśród rozbieżności poglądów kolegów-nauczycieli, przerzucających się często z jednej ostateczności w drugą. Niejedną miał niewątpliwie przeciwność na swej drodze, a przecież pozostał wierny swym ideom pedagogicznym, bo w nie wierzył tak, jak wierzył w szlachetne pierwiastki natury ludzkiej. Jednocześnie z pracą szkolną czynny brał udział w każdej działalności społecznej, mającej na celu podniesienie szkolnictwa i zawodu nauczycielskiego. Od chwili założenia Polskiego Związku Nauczycielskiego został jego członkiem i chętnie podejmował każdą pracę, włożoną na jego barki. Ostatnio jeszcze w czerwcu r. b. był wybrany delegatem na Zjazd Związku i na nim w d. 13 czerwca ostatni raz w naszym gronie głos zabierał w sprawie podniesienia bytu materialnego Związku i jego organu Nowych Torów. Parę miesięcy zaś wcześniej w marcu wygłosił referat w sekcji pedagogicznej „O warunkach życia młodzieży szkolnej“ na podstawie zebranego przez siebie materiału. W roku 1907 został dyrektorem szkoły,

popieranej przez Towarzystwo Kultury Polskiej, i na tym stanowisku rozwinął bardzo pożyteczną i owocną działalność, aby podnieść pedagogiczny i naukowy poziom uczelni: wspólnie z gronem nauczycieli opracował program szczegółowy, wydał regulamin szkoły, starał się też o zbliżenie domu do szkoły, o nawiązanie stosunków z rodzicami, projektował urządzenie szeregu pogadanek dla rodziców i wychowawców, zbierał dane o życiu pozaszkolnym młodzieży za pomocą kwestjonariuszy, które drukowaliśmy w kwietniowym zeszycie *Nowych Torów* i do ostatniej niemal chwili życia opracowywał interesujący materiał, zebrany w odpowiedzi na kwestjonariusze, i układał sobie, że po wakacjach we wrześniu przedstawi go publicznie i zachęci innych przełożonych do pracy w tym kierunku. Troszczył się też o lepsze pomieszczenie szkoły, z radością witał starania, podjęte w Towarzystwie Kultury Polskiej, celem zbudowania specjalnego gmachu dla szkoły, tymczasowo zaś przeniósł ją z ulicy Miodowej do domu przy ulicy Kaliksta gdzie szkoła mieć będzie lepsze warunki zdrowotne. I to było ostatnim jego dziełem: we czwartek d. 1-go lipca wieczorem ciężka choroba powaliła go na łożo boleści, a w poniedziałek 5-go lipca o 4-ej rano zakończył życie. Padł na stanowisku w chwili, gdy praca jego, szczęśliwie rozpoczęta, najlepsze rokowała nadzieje, padł w kwiecie wieku, osierociwszy i pozostawiając bez środków do życia żonę i pięcioro drobnych dzieci, pozostawiwszy żal szczerzy w sercach tych wszystkich, którzy razem z nim myśleli, działali i do wspólnych dążyli celów, a dziś z boleścią patrzą na szeregi bojowników nowej szkoły, bo w nich z tą jedną duszą tak wiele ubyło. Cześć Jego pamięci!

Redakcja.

